

Załącznik do Uchwały
Nr XXIII/331/2020
Rady Miasta Mława
z dnia 18 grudnia 2020 r.

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA MŁAWA
NA ROK 2021**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
I. ZAGADNIENIA OGÓLNE.....	6
II. PODSTAWY PRAWNE I ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE.....	7
III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE MŁAWA W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ	8
III.1. Rynek napojów alkoholowych w mieście.....	9
III.2. Konsekwencje nadużywania alkoholu i środków odurzających – dane instytucjonalne	10
III.3 Problemy społeczne w obszarze uzależnień- podsumowanie badań.....	15
IV. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY- REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ	22
IV.1. Czynniki ryzyka.....	22
IV.2. Czynniki chroniące.....	23
V. CELE I ZADANIA, WSKAŹNIKI I REALIZATORZY PROGRAMU	25
VI. HARMONOGRAM PROGRAMU WRAZ Z JEGO FINANSOWANIEM	30
VII. REALIZACJA I MONITORING PROGRAMU.....	33
VIII. MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	33
VIII.1. Zadania komisji.....	33
VIII.2. Zasady wynagradzania członków MKRPA.....	34
VIII.3 Zasady finansowania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	34

SŁOWNICZEK KLUCZOWYCH POJĘĆ I DEFINICJI

- a) Profilaktyka uniwersalna – są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych. Ich celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji. Działania uniwersalne są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym itd. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźnienia inicjacji alkoholowej lub papierosowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów substancjami psychoaktywnymi¹.
- b) Profilaktyka selektywna – są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowanie biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych i/lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na wystąpienie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc z definicji przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.²
- c) Profilaktyka wskazująca – są to działania profilaktyczne adresowane do osób (grup osób), które demonstrują wczesne symptomy problemów alkoholowych i/lub innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych, ale jeszcze nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego, uzależnienia od alkoholu lub innych zaburzeń związanych z nadużywaniem alkoholu opisanych w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10. Przykładem profilaktyki wskazującej są zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, które przejawiają wysoki poziom agresji i nieprzystosowania w kontaktach z rówieśnikami, a także interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami. Do profilaktyki wskazującej można również zaliczyć niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem alkoholu)³.

¹ <http://antyalkoholowi.pl/wp-content/uploads/2016/09/Narodowy-Program-Zdrowia-2016-2020.pdf>, s. 14, (dostęp 17.11.2020r.)

² Tamże, s. 15,

³ Tamże, s. 16,

WPROWADZENIE

Według Światowej Organizacji Zdrowia **alkohol wpływa na ponad 200 rodzajów chorób** i znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia.⁴ Większe ryzyko niesie za sobą palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze⁵. Statystyki pokazują, że Polacy piją coraz więcej alkoholu.

„Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 87,3% uczniów z młodszej grupy i 95,2% uczniów z starszej grupy”⁶.

Alkohol działa szkodliwie na niemal wszystkie tkanki i narządy. Toksyczne działanie alkoholu etylowego i produktów jego przemiany powoduje zmiany chorobowe w układzie pokarmowym, krążenia, oddechowym, moczowym, hormonalnym oraz w układzie nerwowym: m. in. poprzez zmiany zanikowe mózdzku i mózgu, ubytek szarej substancji mózgu i inne; Alkohol wpływa również na osłabienie systemu odpornościowego organizmu.

Problemy alkoholowe w Polsce poprzez swój szczególny charakter wyróżniają się na tle innych problemów społecznych, z uwagi na fakt i są z nimi niejednokrotnie powiązane. Specyfika polega na tym, iż bardzo często, to alkohol stanowi źródło innych problemów, na które szukamy rozwiązania. Tego typu problemy niosą ze sobą wiele szkód zarówno społecznych (zaburzenie życia rodzinnego, nietrzeźwość w miejscach publicznych, wypadki drogowe, przestępczość), czy też problemy zdrowotne, (ok. 60 chorób i urazów związanych jest z nadużywaniem alkoholu)⁷. Osoby, które mają problem z alkoholem mogą stanowić zagrożenie nie tylko dla siebie, ale dla innych. To powoduje, że nie musimy być uzależnieni, aby alkohol negatywnie wpływał na nasze życie i zdrowie.

Silnie związana z nadużywaniem alkoholu jest przemoc w rodzinie, a długotrwałe picie alkoholu doprowadza do znaczących problemów w pracy, rodzinie, bezrobocia czy też do ciężkich chorób – nie tylko u osób uzależnionych, ale też pijących szkodliwie czy ryzykownie, a nawet ich bliskich.

⁴ Ministerstwo Zdrowia/Co robimy/Zdrowie i Profilaktyka/Zdrowie psychiczne i uzależnienia/ Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020/Alkohol, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/alkohol> [Ostatnia modyfikacja: 10.11.2017 08:45, dostęp. 17.11.2020r.]

⁵ Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych/ Szkodę zdrowotne, <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/szkody-zdrowotne>

⁶ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analzy-badania-raporty>. Badania przeprowadzane w maju i czerwcu 2011 r. w ramach międzynarodowego projektu ESPAD, na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. Badania epidemiologiczne pokazują liczbę osób uzależnionych od alkoholu w Polsce: na 2,4% populacji, co daje ok.600 tys. osób w wieku 18-64 lata(Moskalewicz, Kiejna, Wojtyniak, 2012 r.) - 80% to mężczyźni. Natomiast na Mazowszu w 2012r. liczba uzależnionych wynosiła ok.83 tys.

⁷ Badania epidemiologiczne pokazują liczbę osób uzależnionych od alkoholu w Polsce na 2,4% populacji, co daje ok.600 tys. osób w wieku 18-64 lata (Moskalewicz, Kiejna, Wojtyniak, 2012 r.) - 80% to mężczyźni. Natomiast na Mazowszu w 2012r. liczba uzależnionych wynosiła ok.83 tys.

Osoby współzależnione narażone są na ciągły stres związany z przejmowaniem kontroli i odpowiedzialności, za osobą nadużywającą alkoholu. Osoby współzależnione często koncentrują swoje życie na osobie pijącej. Żyjąc w stałym, długim napięciu i niepewności, same zaczynają chorować na tzw. choroby psychosomatyczne. Cierpią także na zaburzenia psychiki, popadając w stany lękowe czy depresyjne. Osoby te nie potrafią znaleźć czasu na rozwój osobisty, ich życie rodzinne jest zaburzone, nie są w stanie przekazać pozytywnych wzorców.

Dzieci, wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym mają niejednokrotnie zaburzony system wartości, bywają agresywne bądź nadmiernie wycofane.

Podsumowując – jednostkowy problem alkoholowy ma rażąco duży zasięg.

Do szkód spowodowanych przez problemy uzależnień oraz kosztów ponoszonych z tego powodu należą :

- szkody zdrowotne i rozwojowe występujące u młodych Polaków między 15-21 rokiem życia powodowane alkoholem - wypadki komunikacyjne, konflikty z prawem, zachowania agresywne, większe ryzyko bycia ofiarą przestępstwa, przedwczesną inicjację seksualną, konflikty z rówieśnikami i w rodzinie, problemy z nauką, sięganie po inne substancje psychoaktywne, zaburzenia okresu dojrzewania;
- szkody zdrowotne i społeczne spowodowane alkoholem wśród osób dorosłych - wyższe ryzyko bezrobocia, obniżenie statusu ekonomicznego, destrukcja życia rodzinnego, choroby poalkoholowe, przedwczesne zgony, zaburzenia życia rodzinnego, przemoc;
- koszty ekonomiczne nadużywania alkoholu – w saski makro to wydatki budżetu państwa ponoszone m.in. na służbę zdrowia (koszty leczenia) będące konsekwencją strat zdrowotnych społeczeństwa wynikłych z nadużywania alkoholu, wydatki na interwencje dokonywane przez jednostki, inspekcje i straże powodowane nadużywaniem alkoholu oraz wydatki państwa w zakresie pomocy społecznej, gdzie źródło potrzeb niesienia tej pomocy, leży w nadużywaniu alkoholu i wynikłych z tego konsekwencji. Środki kierowane przez instytucje ubezpieczeniowe, fundacje i stowarzyszenia oraz instytucje społeczne i charytatywne, zmniejszające w istotny sposób ekonomiczne skutki związane z konsumpcją alkoholu.

Z uwagi na wartość jednostki w społeczeństwie i jej możliwości pozytywnego aktywnego działania, dla dobra i rozwoju danej społeczności, bądź ewidentny brak takiego działania wywołany przez alkohol, niesie ze sobą straty dla pojedynczych gospodarstw domowych (rodzin), a te bezpośrednio przekładają się na straty budżetu państwa.

Do wydatków państwa należałoby wliczyć również koszty profilaktyki, tak jak zapobiegania skutkom problemów społecznych.

Odpowiednio kształtowana polityka społeczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom może przyczynić się do znacznego zmniejszenia skutków społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych wśród mieszkańców naszego kraju. Narzędziem realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień jest opracowywany przez samorząd miast i gmin program profilaktyki i

rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Mława na rok 2021, zwany dalej „Programem”, jest zapisem działań, które w roku 2021 realizowane będą w ramach zadań własnych Miasta Mława w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Miasto Mława koncentruje się na budowaniu spójnej lokalnej strategii profilaktyki i rozwiązywaniu problemów uzależnień, opierając się na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu działań służących poprawie stanu wiedzy, edukacji i zdrowia mieszkańców naszego Miasta. Z uwagi na ogromny zasięg i zagrożenia związane z problemami alkoholowymi Program adresowany jest do wszystkich mieszkańców Mławy, bowiem celem działań wspieranych lub/i realizowanych przez Miasto Mława jest ograniczenie problemów spowodowanych przez picie alkoholu w całej populacji, a nie tylko w grupach podwyższonego ryzyka. Program stanowi zbiór celów i działań, wokół których będą koncentrowały się działania Miasta Mława, ale też i innych podmiotów zaangażowanych w profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Niezmierzalnym warunkiem skuteczności działań z tego zakresu na poziomie lokalnym jest skoordynowana współpraca pomiędzy jednostkami miasta, organizacjami pozarządowymi, przychodniami terapii uzależnień, szkołami, grupami samopomocowymi, Policją, Sądem, jak też z innymi podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, które przyczynią się do zwiększenia wśród mieszkańców Miasta Mława wiedzy i dostępności do usług profilaktycznych oraz efektywnego wykorzystania środków przeznaczonych na ich realizację.

Program został opracowany przez Wydział Oświaty i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Mława, w tym przez Inspektora ds. polityki społecznej i senioralnej oraz Pełnomocnika Burmistrza Miasta Mława ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także skonsultowany z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przy opracowaniu Programu wykorzystano wytyczne Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawarte w opracowaniu „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku.”⁸

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Mława na rok 2021 wyznacza obszary, w jakich będą podejmowane działania mające na celu ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych, w tym zaburzeń życia rodzinnego, wynikających ze spożywania przez mieszkańców Miasta Mławy alkoholu i innych środków odurzających, a także redukcji zjawiska skutków uzależnień, szczególnie niwelowaniu czynników ryzyka wśród dzieci

⁸ <http://www.parpa.pl/index.php/informacje-dla-gmin/rekomendacje>, dostęp 12.11.2020

i młodzieży poprzez edukację oraz zwiększanie dostępności do alternatywnych, prozdrowotnych form spędzania czasu wolnego.

II. PODSTAWY PRAWNE I ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie związane z uzależnieniem od alkoholu jest w Polsce ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2019 poz. 2277 z późn. zm.) zwana dalej ustawą. Zgodnie z ustawą „prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy” (art.4¹ ust.1 ustawy). W szczególności ustawodawca wskazał następujące obszary działań:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Program opiera się na także na następujących aktach prawnych:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn.zm.);
- 2) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn.zm.);
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn.zm.)
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2019 r. poz. 730 z późn.zm.);
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn.zm.);
- 6) ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (z 2019 r. poz. 447 z późn.zm.);
- 7) ustawa z dnia 29 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2019 r. poz.

730 z późn.zm.);

- 8) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz.U. 2016, poz. 1492);
- 9) Uchwała NR XL/386/2014 Rady Miasta Mława z dnia 20 maja 2014 roku w sprawie strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Dla Miasta Mława na lata 2014-2020

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE MŁAWA W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ, NA TLE ZJAWISKA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH MŁODZIEŻY W POLSCE

W roku 2018 Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, sfinansowało ogólnopolskie badanie przeprowadzone przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej pn. „Konsumpcja substancji psychoaktywnych przez młodzież – Młodzież 2018”. Do badania przeprowadzonego w okresie od 1 – 30 października 2018 r. wzięto ogólnopolską losową próbę 80 dziennych szkół ponadgimnazjalnych z 69 miejscowości. W wyniku prac badawczych dotyczących tematu jacy są młodzi ludzie u progu dorosłości, w obszarze używania substancji psychoaktywnych (dopalaczy, narkotyków, tytoniu, alkoholu oraz leków, z badania wynika że: co najmniej raz w ciągu miesiąca przed badaniem upiło się 44% uczniów (w 2016 r. taki sam odsetek). Odsetek badanych, którym zdarzyło się to co najmniej trzykrotnie, wyniósł 13% (w 2016 r. 8%).

Do nadmiernego spożywania alkoholu częściej przyznawali się chłopcy niż dziewczęta, co obrazuje poniższa tabela:

Dziewczęta:	39%
Chłopcy:	50%

Biorąc pod uwagę sytuację materialną uczniów, wynika, że w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie, do upicia przyznało się:

- 47% badanych, którzy pochodzili z rodzin uboższych,
- 42% uczniów, którzy zadeklarowali średnie warunki życia,
- 45% badanych, deklarujących dobrą sytuację materialną.⁹

Diagnoza problemów alkoholowych i zasoby narzędzi ich rozwiązywania w Mieście Mława

⁹ *Młodzież 2018*, M. Grabowska, M. Gwiazda (red.), Warszawa, 2019, s. 17, 231.

została przygotowana na podstawie badania „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych” przeprowadzonego na zlecenie Burmistrza Miasta Mława przez Firmę Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych z Warszawy. Raport z badania przedstawił wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszej połowie 2019 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne, w tym związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie, przemocą w środowisku szkolnym oraz cyberprzecią, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych w kontekście uzależnień uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Mieście Mława wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy;
- 2) dzieci i młodzież szkolna;
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Dane z badań ankietowych uzupełniono o dane na temat problemu uzależnień i konsekwencji wynikających z ich występowania przekazanych przez: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mławie, Komendę Powiatową Policji, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Poradnię Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Mławie, a także o wyniki kontroli ilości punktów sprzedaży alkoholu w Mławie.

III.1. Rynek napojów alkoholowych w mieście

Zasady wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu reguluje ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi. Zasady sprzedaży alkoholu na terenie miasta Mława reguluje Uchwała Nr XLIII/519/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo, od 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) i powyżej 18% zawartości alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz ustalenia zasad usytuowania na terenie Miasta Mława miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Działania Miasta Mława w tym obszarze polegają na:

- a) współpracy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straży Miejskiej i Komendy Powiatowej Policji w Mławie w przeprowadzaniu kontroli w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określonych w art. 18 ust.7 i ust.10 ustawy;
- b) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy (zakaz reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości oraz osobom do lat 18, na kredyt i pod zastaw).

Ponad połowa mieszkańców Miasta Mława (56%) uważa, że w okolicy jest odpowiednia liczba punktów sprzedaży alkoholu, 42% badanych twierdzi, że lokali jest za dużo, a 2% - za mało.

Tabela 1 Ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2020 r.

Rok	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r. (do 31.10.2020)
Ilość punktów sprzedaży- ogółem	89	88	96 w tym : detal - 72 gastronomia - 24	92 w tym: detal - 69 gastronomia - 23
Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):				
do 4,5%	71	69	72	69
od 4,5% do 18%	55	57	60	59
powyżej 18%	56	58	62	61
Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):				
do 4,5%	18	19	24	23
od 4,5% do 18%	8	8	9	9
powyżej 18%	9	9	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Organizacyjnego UMM

III.2. Konsekwencje nadużywania alkoholu i środków odurzających – dane instytucjonalne

Tabela 2. Działalność Miejskiej Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2017	2018	2019	2020 (do 31.10.2020)
Posiedzenia MKRPA (ogółem),	32	34	39	25
Ogólne posiedzenia komisji	10	12	12	6
Posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej (dyżury, 2-osobowy skład co dwa tygodnie)	22	22	27	19
Wezwania na rozmowy motywujące	137	125	126	93
Kontrole punktów sprzedaży alkoholu	24	12	22	10
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem) :	24	25	15	17
a) dotyczące jednorazowych zezwoleń na sprzedaż alkoholu	0	0	0	0
b) dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	24	25	15	15
c) postanowienia negatywne	0	0	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mławie.

Tabela 3. Podkomisja interwencyjno-motywuująca

Rok	2017	2018	2019	2020 (do 31.10.2020)
Wnioski o leczenie odwykowe	55	38	27	24
Obecnie rozpoczętych spraw	60	45	67	19
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	22	17	20	14
Wnioski do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	10	10	16	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
a) rok 2019 b) rok 2020 (stan na 31.10.2020 r.)

a) Liczba Niebieskich Kart A sporządzonych przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów				
Pomoc społeczna	Oświata	Ochrona zdrowia	Komenda Powiatowa Policji w Mławie	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
14	0	1	53	0
Łącznie: 68				
b) Liczba Niebieskich Kart A sporządzonych przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów				
Pomoc społeczna	Oświata	Ochrona zdrowia	Komenda Powiatowa Policji w Mławie	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8	1	0	45	2
Łącznie: 56 (rozpoczętych I - 8)				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Punktu Konsultacyjnego ds. przemocy w rodzinie

Tabela 5. Charakterystyka osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty

Rok 2019	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie				Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			
	Ogółem	do 18 r. życia	od 18 do 67 lat	od 67 lat	Ogółem	do 18 r. życia	od 18 do 67 lat	od 67 lat
Kobiety	71	3	62	6	2	0	2	0
mężczyźni	9	2	6	1	66	0	63	3

Rok 2020	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie				Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			
	Ogółem	do 18 r. życia	od 18 do 67 lat	od 67 lat	Ogółem	do 18 r. życia	od 18 do 67 lat	od 67 lat
Kobiety	50	3	44	3	6	0	6	0
mężczyźni	9	4	4	1	51	0	49	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Punktu Konsultacyjnego ds. przemocy w rodzinie

Tabela 6. Komenda Powiatowa Policji w Mławie

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu				
Rok	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	144	132	126	118 (powiat mławski)
Prowadzenie pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu+ nietrzeźwi rowerzyści	200	234	155	27
Zakłócanie porządku publicznego	876	812	419	593
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	6	5	6	11 (powiat mławski)
Liczba wypadków drogowych pod wpływem alkoholu	5	3	3	7
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	58	66	47	49 (powiat mławski)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Mławie.

Tabela 7. Przestępstwa popełniane na terenie Miasta Mława

	2017	2018	2019	2020
Kradzież z włamaniem	44	47	72	95
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	27	33	18	8
Pobicia	17	8	2	2
Uszkodzenie mienia	65	32	27	20
Kradzież mienia	71	66	74	64
inne	465	478	396	353

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Mławie

Tabela 7. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mławie

	2019	2020 dane za okres I-VI
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej- ogółem:	606	419
w tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	66	35
Rodzaje pomocy udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mławie- ogółem	606	419
świadczenia rzeczowe (pomoc niepieniężna)	356	240
świadczenia pieniężne	305	215
świadczenie porady dla osób (poradnictwo specjalistyczne) (<i>rodziny</i>)	111	63
Powody przyznawania pomocy społecznej –ogółem (<i>rodziny</i>)		
niepełnosprawność	228	186
bezrobocie	153	111
osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0
ubóstwo	264	204
bezradność opiekuńczo - wychowawcza	91	56
długotrwała choroba	255	206
alkoholizm	64	35
bezdomność	35	25
potrzeba ochrony macierzyństwa	64	31
przemoc w rodzinie	95	38
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9	6
zdarzenia losowe	3	1
sytuacje kryzysowe	68	33
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową - łącznie		
pracuje	40	38
nie pracuje	103	79
pracuje dorywczo	28	25
studiuje	0	0
rencista	39	23
emeryt	99	96
bezrobotny z prawem do zasiłku	15	10
bezrobotny bez prawa do zasiłku	138	101
niepełnosprawni	228	186

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mławie

Tabela 8. Działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży

Działania profilaktyczno/edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży w ramach programu przeciwdziałania przemocy oraz programu wsparcia dziecka i rodziny	Rok 2018 (ilość odbiorców)
Pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo – wychowawcze	28 dzieci
Program profilaktyczny „Życie w zgodzie i radości”	74 dzieci
Zajęcia warsztatowe „Bezpieczne wakacje”	40 dzieci
Projekt profilaktyczny „Wakacje z Maxem”	200 dzieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mławie

Tabela 8a. Działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży

Działania profilaktyczno/edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Mława na rok 2019	Rok 2019 (ilość odbiorców)
Pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo – wychowawcze wraz z dożywianiem	80
Program profilaktyczny rekomendowany przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii „Unplugged”	234
Zajęcia warsztatowe „Kultura Uzależnienia”	200
Event profilaktyczny z Okazji Dnia Dziecka, kierowany do dzieci i młodzieży wraz z rodzinami	150
Wypoczynek letni (kolonie), zawierające zadania w ramach programu profilaktycznego	3
Programy kierowane do dzieci i młodzieży wraz z rodzinami, w ramach Promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego, współrealizowanych przez MOSIR - Mławskie Święto Rowerów, Cała Mława Biega, Łączymy pokolenia – Mecz „Old Boye-Młodzież”	800
Zajęcia prowadzone przez organizacje pożytku publicznego, realizujące zadania profilaktyki w ramach Promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, w wyniku rozstrzygnięcia konkursu ofert.	450

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych (pochodzących ze wydziału Oświaty i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Mława)

Tabela 9. Punkt Konsultacyjno- Informacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Okres	2019 rok	2020 rok (do 31.10.2020)
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu:	103	54
w tym liczba rodzin z problemem alkoholowym	85	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Punktu Konsultacyjno- Informacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mławie.

Tabela 10. Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Mławie

Okres	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Uzależnione od alkoholu ogółem, w tym:	109	95	100	99
o Kobiety	23	17	21	19

○ Mężczyźni	86	78	79	80
Uzależnione od narkotyków ogółem, w tym:	15	15	14	14
○ Kobiety	1	0	0	0
○ Mężczyźni	14	15	14	14
Uzależnione od hazardu ogółem	1	0	3	1 (mężczyzna)
Współuzależnione ogółem, w tym:	31	24	38	44
○ Kobiety	28	21	36	42
○ Mężczyźni	3	3	2	2

Zgodnie ze stanem na 31.10.2020 r. 10 osób obserwowanych jest w kierunku rozpoznania uzależnienia, w tym 3 kobiety.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Mławie.

III.3. Problemy społeczne w obszarze uzależnień- podsumowanie badań

W mijającym 2020 roku z uwagi na specyficzne uwarunkowania związane z pandemią COVID -19 jak i priorytety związane z przeciwdziałaniem epidemii oraz fakt, iż nadal aktualna jest „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych” przeprowadzona w Mławie w marcu 2019, powodowało, iż nie została przeprowadzona diagnoza przedmiotowego zagadnienia w roku 2020.

Ten specyficzny rok, rok pandepidemii COVID – 19, powoduje, iż prócz problemów, o których mowa poniżej, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę 2019, pojawiły się nowe wyzwania, „nie tylko jako poważne zagrożenie dla społeczeństwa w dziedzinie zdrowia publicznego, ale także, takie jak bezpieczeństwo ekonomiczne (...). W ciągu zaledwie kilku tygodni pandemia wywołała gwałtowny kryzys bezrobocia na całym świecie. (...). Jasne jest zatem, że pandemia jest czymś więcej niż tylko kwestią zdrowia publicznego i będzie miała istotne konsekwencje dla wielu innych problemów społecznych”¹⁰

Problemy ekonomiczne, bezrobocie przekładają się często na stres, frustrację i sięganie po alkohol.

Dlatego PARA rekomenduje na rok 2021, iż „Zaleca się prowadzenie edukacji publicznej w zakresie wpływu stanu epidemii na problemy alkoholowe, szczególnie w zakresie ochrony dzieci i dorosłych przed przemocą w rodzinie. Ważne jest, aby informować o faktach i mitach dotyczących wpływu alkoholu na organizm człowieka, z uwagi na to, że alkohol jest podstawą środków dezynfekujących”¹¹.

Zgodnie z reżimem sanitarnym, wprowadzonym w kraju, będącym środkiem przeciwdziałania epidemii COVID-19, jednym z elementów zapobiegania rozwojowi epidemii jest izolacja.

¹⁰ „Wpływ pandemii COVID-19 na chęć zaangażowania się na rzecz problemów społecznych” Dr Katarzyna Jaśko, Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

¹¹ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku, s. 130

Taki system współistnienia w społeczeństwie poszczególnych jednostek wprowadził ograniczenia w kontaktach między ludzkich, dając miejsce na wykorzystywanie innych możliwości kontaktu, tj. korzystanie na narzędzi elektroniki i pracy zdalnej. W czasie pandemii system współpracy w społeczeństwie, tj. współpracy m.in. instytucji, zakładów pracy z różnych branż oraz szkół stał się koniecznością. Stąd w ślad za zapisami ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych: „Do dnia 31 grudnia 2020 r. wójt (burmistrz, prezydent miasta) może wykorzystać dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 181 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz dochody z opłat określonych w art. 111 tej ustawy również na działania związane z przeciwdziałaniem COVID-19”.¹² W związku z pandemią w Programie na rok 2021 wyodrębniono część środków, która służy bezpośredniej ochronie ludzi korzystających i działających na rzecz realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Ponadto istnieje możliwość dostosowania wydatków do potrzeb pracy zdalnej, na rzecz zadań mieszczących się w programie.

Izolacja powodowana pandemią, również przyczyniła się „do powstawania i eskalacji problemów alkoholowych wśród wszystkich osób pozostających we wspólnym pożyciu. Istotnym elementem edukacji publicznej, w tym szczególnym okresie, jest informowanie obywateli o formach pomocy.”¹³ Jednocześnie wynika to z diagnozy z roku 2019, (wykres 4. Wiedza na temat możliwości uzyskania pomocy), będącej nadal aktualnym badaniem wskazującym zasadnicze problemy, jakie pojawiły się wśród dorosłych mieszkańców miasta, dzieci i młodzieży, należy obecnie szczególną uwagę zwrócić na funkcję informacyjną. Ofiary przemocy nie wiedzą jak reagować i gdzie szukać pomocy. Istotnym elementem jest, aby zwiększać edukację w zakresie źródeł pomocy dla osób borykających się z uzależnieniem lub będących ofiarami przemocy domowej. Przemoc powodowaną alkoholem bądź innymi środkami odurzającymi, do której dochodzi w domach, w których to niejednokrotnie przebywając w izolacji oprawca i ofiara są na siebie skazani.

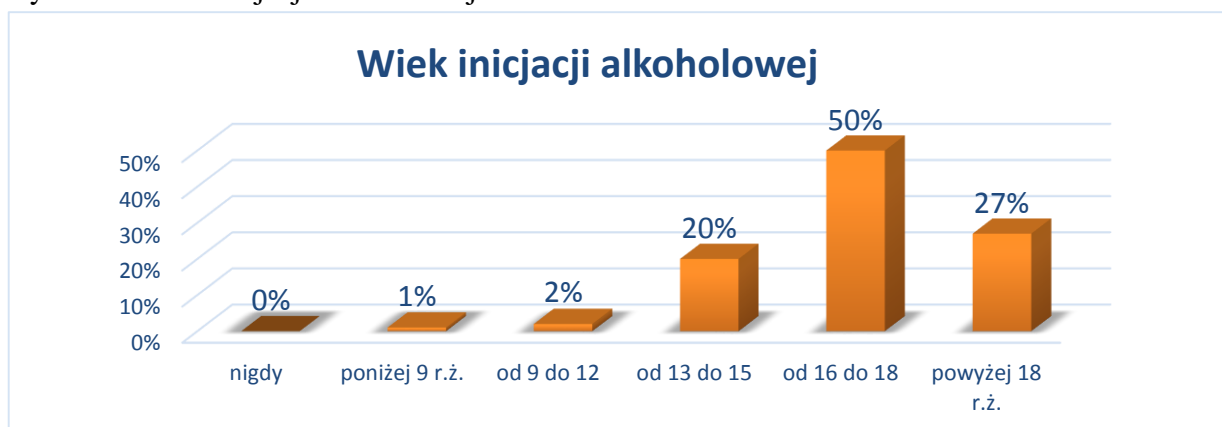
W badaniu diagnozującym w roku 2019 wzięło udział łącznie 300 osób dorosłych, wśród których 30% stanowiły osoby starsze powyżej 60 roku życia i 30% - rodzice uczniów mławskich szkół podstawowych. Badaniem objęto 241 kobiet oraz 59 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 45 lat.

¹² <https://isap.sejm.gov.pl> (Dz.U. 2020 poz. 374)

¹³ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku, s. 130

Dorośli mieszkańcy Mławy

Wykres1. Wiek inicjacji alkoholowej

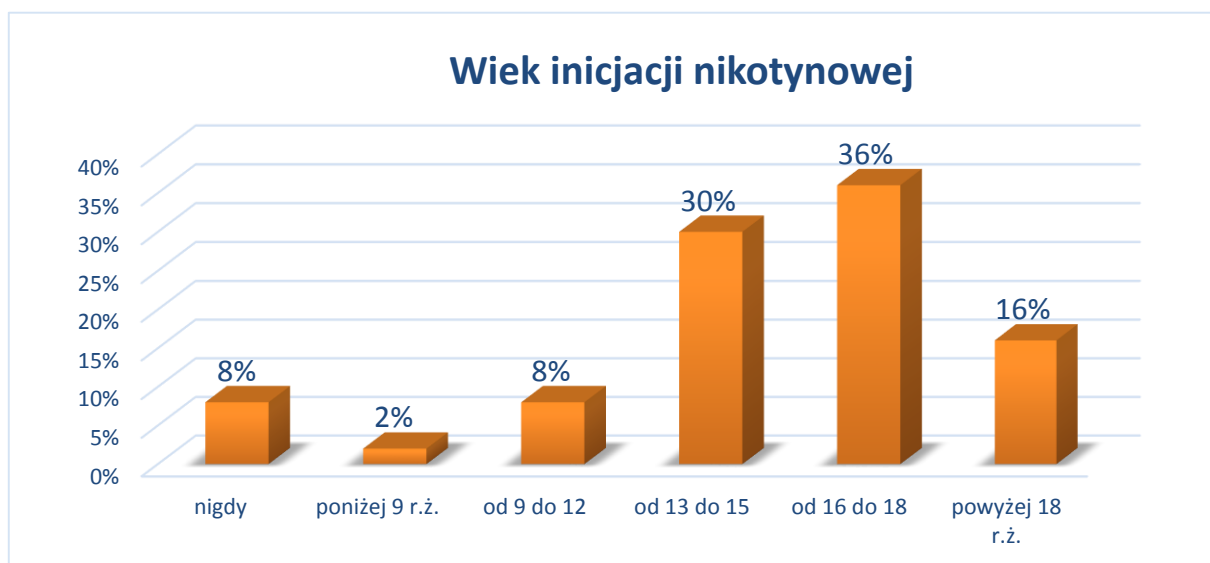
Powyższy wykres wskazuje, 50% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na wiek między 16 a 18 lat, a 20% na wiek między 13 a 15 lat, tj. w czasie pobierania edukacji w szkole podstawowej.

Wykres 2. Częstotliwość spożywania alkoholu

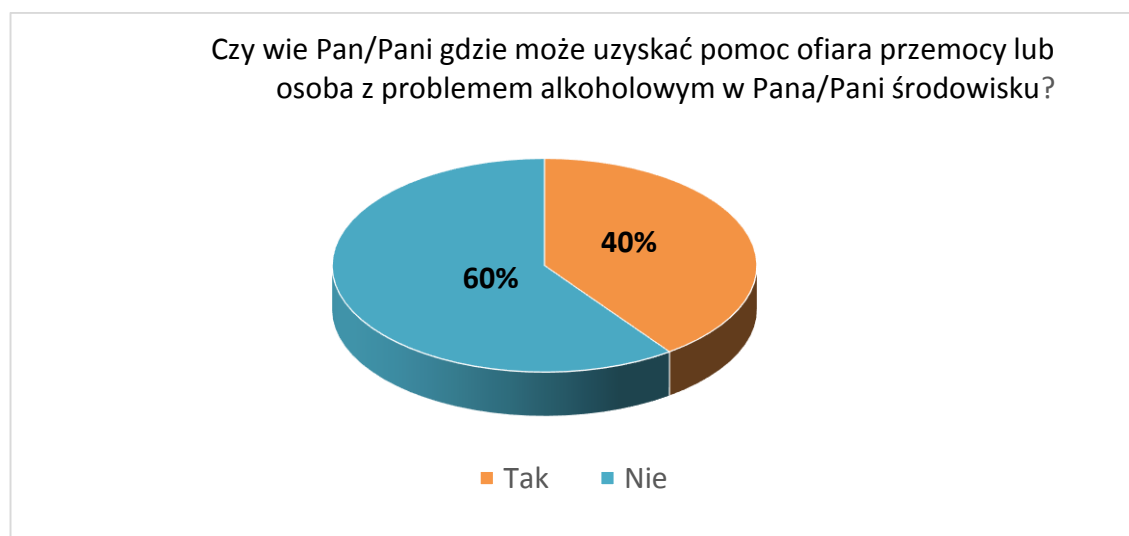
Z punktu widzenia problemów alkoholowych ważną wydaje się kwestia częstotliwości spożywania alkoholu. 34% respondentów to osoby pijące alkohol kilka razy w miesiącu, a 26% - raz w tygodniu. 20% badanych przyznało, że pije alkohol kilka razy w roku, a 11% - kilka razy w tygodniu.

Wykres 3. Wiek inicjacji nikotynowej

Pierwszego papierosa 36% respondentów zapaliło między 16 a 18 rokiem życia. W młodszym wieku (13-15 lat) aż 30%, 8% - między 9 a 12 rokiem życia.

Wykres 4. Wiedza na temat możliwości uzyskania pomocy

Wśród badanych mieszkańców 40% wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie lub osoba z problemem alkoholowym. Respondenci najczęściej wskazywali policję, ośrodek pomocy społecznej, ośrodek leczenia uzależnień, zespół ośrodków wsparcia lub szpital. Jako źródła wiedzy o wymienionych miejscach pomocy respondenci najczęściej wskazywali: Internet, telewizję, prasę, rodzinę, znajomych oraz ulotki i plakaty widziane w mieście. 60% respondentów nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy lub zmagania się z problemem alkoholowym.

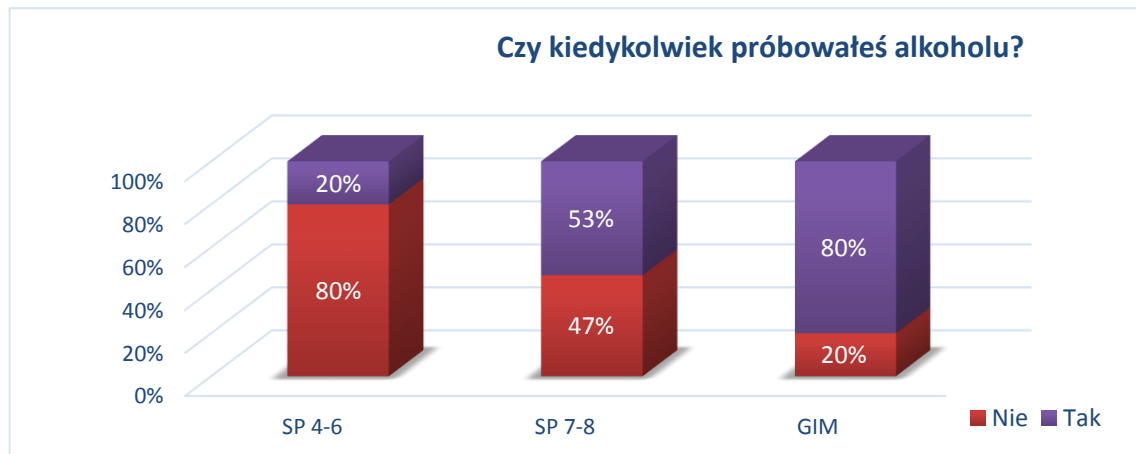
Zagrożenia wśród dorosłych mieszkańców Miasta Mława

- a) Problem nadużywania alkoholu jest na średnim poziomie ryzyka. Mieszkańcy Mławy piją często, aczkolwiek są to niewielkie ilości alkoholu. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na relatywnie wysokim poziomie. Jednakże, zaledwie 40% posiada wiedzę o prowadzonych lokalnie działaniach mających na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.
- b) Problem uzależnienia od nikotyny jest niewielki, aczkolwiek zauważalny. Co czwarty mieszkaniec Mławy pali papierosy regularnie, a co dziesiąty - okazjnie. Jednakże poziom wiedzy na temat szkodliwości palenia zarówno papierosów, jak i e-papierosów jest wśród mieszkańców Mławy relatywnie wysoki.
- c) Zauważalnym problemem wśród badanych mieszkańców Mławy jest problem zażywania narkotyków i dopalaczy. Prawie co trzeci badany przyznaje się, że zna w bliskim otoczeniu osoby zażywające substancje odurzające. Najbardziej popularnymi środkami odurzającymi są marihuana, haszysz oraz dopalacze. Jednakże prawie wszyscy respondenci twierdzą, że nie wiedzą, gdzie można nabyć tego typu substancje.
- d) Problemem środowiskowym jest również przemoc w rodzinie. Co piąty respondent ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 38% podejrzewa, że tak się dzieje. Pomimo tego, iż wśród mieszkańców Mławy zauważalna jest relatywnie bardzo dobra świadomość na temat specyfiki przemocy, to należy podkreślić, że tylko 40% badanych posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie.
- e) Problemem w środowisku lokalnym Mławy jest uzależnienie od komputerów i Internetu. Aż 82% badanych mieszkańców ocenia, że jest to powszechne zjawisko w ich najbliższym otoczeniu.
- f) Badanie wykazało, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności zauważalny problem. Wskazuje to na konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.
- g) Szeroka oferta różnego rodzaju form internetowych gier losowych, zakładów bukmacherskich i gier na automatach oraz ich dostępność sprawiają, że problem staje się coraz bardziej rozpowszechniony. Ponad połowa badanych mieszkańców (52%) ocenia rozpowszechnienie korzystania z tego typu rozrywki jako bardzo i dość powszechne. Jednocześnie większość badanych twierdzi, że zjawisko uzależnienia od hazardu jest w ich środowisku bardzo i dość rzadkie (73%). Co ważne, 75% badanych mieszkańców Mławy nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji uzależnienia od hazardu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.

Dzieci i młodzież

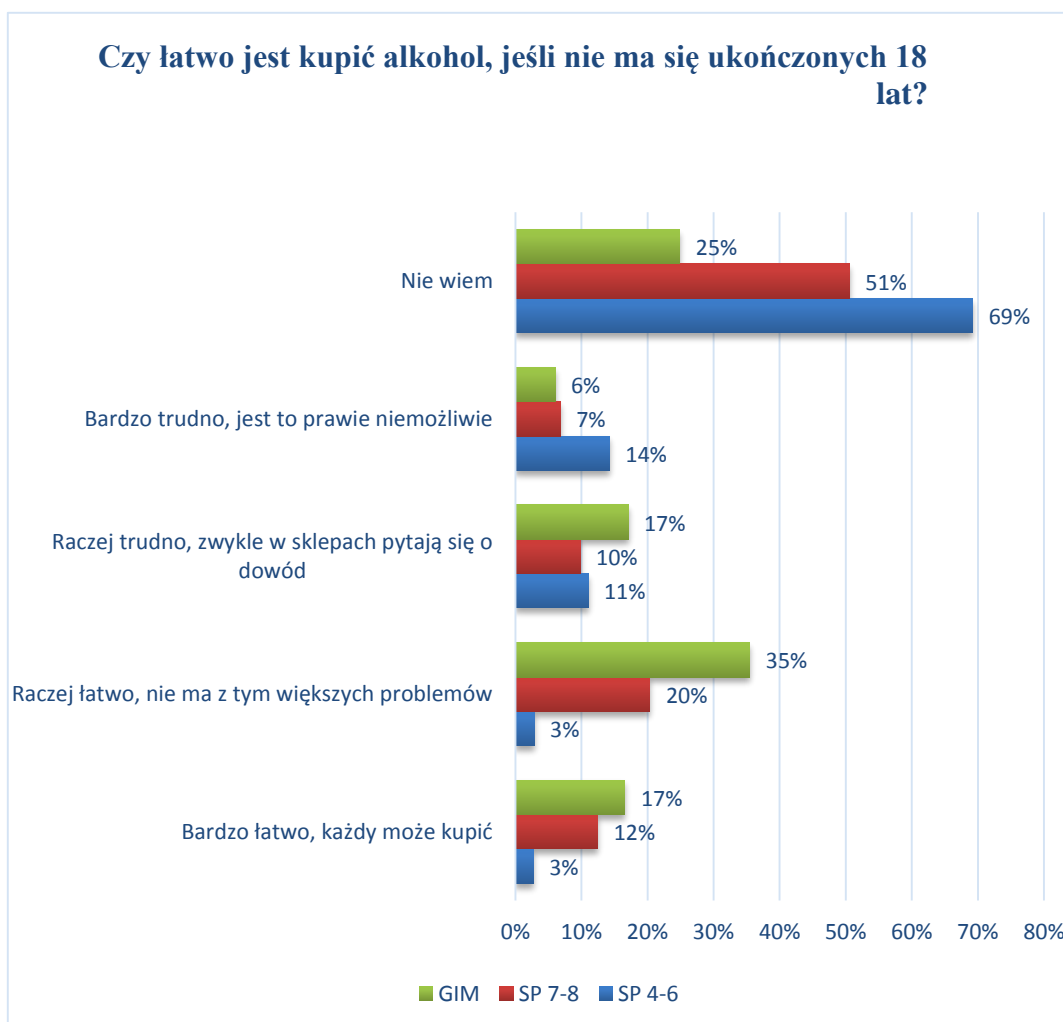
Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO i objęło 1219 uczniów klas VI-VIII oraz ostatni rok gimnazjalistów.

Wykres nr 5. Wiek inicjacji alkoholowej uczniów

Inicjację alkoholową ma za sobą: 20% badanych uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 53% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej oraz aż 80% uczniów klas gimnazjalnych. Aż 16 % uczniów klas gimnazjalnych piło alkohol co najmniej raz w miesiącu. **32%** uczniów klas 7-8 oraz **52%** uczniów klas gimnazjalnych uważa, że kupno alkoholu jest to **raczej lub bardzo łatwe**.

Wykres 6. Zakupy alkoholu przez nieletnich

Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- a) Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych uczniów eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów Mławy są spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów problem eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, jest znikomy.
- b) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Mieście Mława jest stosunkowo poważnym problemem. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Już co piąty uczeń młodszych klas szkoły podstawowej oraz co drugi uczeń starszych klas szkoły podstawowej ma za sobą inicjację alkoholową. Wśród gimnazjalistów odsetek ten jest jeszcze wyższy (80%).
- c) Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne podczas spotkań ze znajomymi oraz towarzystwo rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.
- d) Badania wykazały, że spora część badanych młodych mieszkańców miasta ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się co dziesiąty uczeń klas 4-6, co trzeci uczeń klas 7-8 oraz 60% gimnazjalistów. Najczęściej uczniowie wskazują, że palą podczas spotkań ze znajomymi, jednakże część z nich, swoją inicjację nikotynową miała w towarzystwie rodziny, a także w szkole.
- e) Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomendujemy podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- f) Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów.
- g) Problemem w mieście są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Część uczniów ma za sobą doświadczenia przemocy ze strony nauczycieli lub pracowników szkoły, a także rówieśników.
- h) Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów. Na podstawie powyższych danych można uznać zjawisko tzw. chrztu jako zauważalne, jednakże nie rozpowszechnione.
- i) Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych.

- j) Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów, szczególnie starszych klas podstawowych oraz gimnazjalistów. Uczniowie spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem, a co ósmy uczeń klas 4-6 oraz co trzeci uczeń klas 7-8, a także ponad 40% gimnazjalistów – powyżej 5 godzin dziennie. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- k) W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- l) Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Już 15% młodszych oraz 25% uczniów starszych klas podstawowych, a także 38% gimnazjalistów ma doświadczenie z tego typu „rozrywką”. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

IV. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY-REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych postaw antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania¹⁴. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci oraz młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu¹⁵. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka:

IV.1. Czynniki ryzyka

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (warunki środowiska, sytuacje, cechy i zmienne indywidualne) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych (stanowiących zagrożenie dla prawidłowego rozwoju lub funkcjonowania społecznego) i związanych z nimi szkód¹⁶.

¹⁴ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

¹⁵ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

¹⁶ Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 16.11.2020).

Należą do nich:

- 1) przemoc rówieśnicza;
- 2) odrzucenie przez rówieśników;
- 3) słaba więź ze szkołą;
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli);
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza;
- 6) niepowodzenia szkolne.

IV.2. Czynniki chroniące

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych¹⁷

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności;
- 2) pozytywny klimat szkoły;
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza;
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy;
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć;
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy¹⁸.

Na podstawie badań zrealizowanych przez Państwową Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z postawami problemowymi warszawskich gimnazjalistów klas I-II”, **sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o charakterze ogólnym:**

- 1) nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- 2) do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów klas 6-8 przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli, udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych, aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych, dobry kontakt z rodzicami, monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny;
- 3) efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresy adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- 4) wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli

¹⁷ Tamże, Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: http://www.parpa.pl/download/sownik_terminow.pdf (dostęp: 16.11.2020).

¹⁸ Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła*.

uczących w gimnazjum powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”¹⁹;

- 5) działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń przyjmowanych przez nich postaw, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić²⁰:

- a) zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- b) wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- c) wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- d) wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- e) kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.

¹⁹K. Ostaszewski, A. Rustecka-Krawczyk, M. Wójcik, *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, s. 52.

²⁰ A. Jaros, R. Jaros, *Czynniki ryzyka i czynniki chroniące związane z zachowaniami problemowymi – przegląd badań przeprowadzonych w Polsce [w:] Zapobieganie wykluczeniu z systemu edukacji dzieci i młodzieży nieprzystosowanej społecznie: perspektywa pedagogiczna*, (red.) J. E. Kowalska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014, s. 12-13.

V. CELE I ZADANIA ORAZ WSKAŹNIKI I REALIZATORZY PROGRAMU

W Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 określono cel główny tj. **Ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, szczególnie przez dzieci i młodzież.** Zadania w ramach Programu podzielono na cztery obszary - edukacja zdrowotna i promocja zdrowia, profilaktyka uzależnień (profilaktyka uniwersalna²¹, profilaktyka selektywna²², profilaktyka wskazująca²³), redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa oraz Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego .

W każdym z obszarów określono cele szczegółowe, w których realizowane będą poszczególne elementy zadań.

²¹ Profilaktyka uniwersalna - rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na całą populację, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój; (...) przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi, www.isap.sejm.gov.pl (Dz.u.2016, poz. 1492) str.14 (dostęp 16.11.2020)

²² Tamże, Profilaktyka selektywna_ – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym;

²³ Tamże, str. 15 Profilaktyka wskazująca_ – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji);

Tabela 11. Zestawienie celów operacyjnych, mierników, realizatorów Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 r.

Cel główny: Ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, szczególnie przez dzieci i młodzież		
Obszar I. Edukacja zdrowotna i promocja zdrowia.		
Cel szczegółowy:	Mierniki osiągnięcia celu	Realizator
1. Podnoszenie wiedzy mieszkańców Mławy na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz dostępnej oferty pomocowej poprzez realizację kampanii medialnej „Spójrz trzeźwo Mława jest piękna” we współpracy z lokalnymi mediami (audycje w lokalnej TV, radio, artykuły prasowe itp.).	1. liczba realizowanych kampanii profilaktycznych (spotów TV i radiowych, filmów promujących zachowania prozdrowotne); 2. liczba odbiorców; 3. liczba zakupionych materiałów promocyjnych;	Urząd Miasta Mława
2. Promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez rodziny, dzieci i młodzież poprzez finansowanie zajęć, imprez i projektów realizowanych przez m.in. kluby i stowarzyszenia sportowe, placówki (organizacja miejskich imprez i programów sportowo - profilaktyczno- rekreacyjnych dla mieszkańców Mławy), stowarzyszenia abstynenckie i inne zajmujące się profilaktyką i rehabilitacją społeczną i wsparciem psychologicznym, jako czynnik chroniący przed problemem uzależnień.	1. liczba placówek realizujących lub współrealizujących zadanie; 2. liczba zajęć, będących alternatywą dla mieszkańców Mławy w zakresie spędzania czasu wolnego, również jako forma terapii; 3. liczba wydarzeń, projektów, 4. liczba odbiorców objętych działaniami;	Urząd Miasta Mława; Jednostki organizacyjne Miasta Mława - wsparcie realizacji. Zlecenia zadania w formie dotacji – zgodnie z ustawą o zdrowiu publicznym (organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego upowszechniania kultury fizycznej i profilaktyki, pro abstynenckich i prospołecznych oraz jednostkom kultury) .

Obszar II. Profilaktyka uzależnień		
II.1 Profilaktyka uniwersalna		
Cel szczegółowy:	Mierniki osiągnięcia celu:	Realizator
1. Upowszechnianie informacji dotyczących zagrożeń wynikających z używania: alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży; prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie naruszania art. 131 i 15 Ustawy oraz wypełniania innych obowiązków związanych z posiadaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	1. liczba szkół 2. liczba warsztatów profilaktycznych 3. liczba warsztatów profilaktycznych rekomendowanych 3. liczba odbiorców objętych działaniami 4. liczba szkoleń dla przedsiębiorców prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych 5. liczba przedsiębiorców korzystających ze szkolenia	Urząd Miasta Mława; Zlecenie zadań, w tym udzielenie dotacji organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego
2. Umożliwienie dostępności bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych dla mieszkańców Miasta Mława.	1. liczba specjalistów świadczących porady 2. liczba udzielonych porad 3. liczba osób	Urząd Miasta Mława
II.2 Profilaktyka selektywna		
Cel szczegółowy:	Mierniki osiągnięcia celu:	Realizator
1. Wsparcie dzieci i młodzieży z mławskich szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Mława oraz innych placówek opiekuńczych, które przejawiają zachowania ryzykowne, jako czynnik chroniący przed wystąpieniem problemu uzależnień wśród dzieci i młodzieży.	1. liczba placówek prowadzących zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i inne formy opieki. 2. liczba specjalistów prowadzących zajęcia. 3. liczba dzieci biorących udział w zajęciach. 4. liczba wydarzeń o charakterze rekreacyjno – wychowawczym	Urząd Miasta Mława

	5. liczba dzieci korzystających z dożywiania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	
II.3 Profilaktyka wskazująca		
Cel szczegółowy:	Mierniki osiągnięcia celu:	Realizator
<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania edukacyjne zmierzające do ograniczenia liczby osób, które borykając się z problemem uzależnienia bądź osób, które doznając przemocy w rodzinie, gdzie najbliżsi borykają się z problemem uzależnienia, nie wiedzą gdzie szukać pomocy. 2. Działania edukacyjne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem alkoholu i innych substancji uzależniających. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba podmiotów współpracujących 2. Liczba kampanii, ulotek folderów, plakatów 	Urząd Miasta Mława
Obszar III. Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa		
Cel szczegółowy:	Mierniki osiągnięcia celu:	Realizator
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie jakości specjalistycznych świadczeń w zakresie leczenia uzależnień, w tym programów terapeutycznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba i rodzaj pomocy rzeczowej udzielonej podmiotom leczenia uzależnień. 	Urząd Miasta Mława
<ol style="list-style-type: none"> 2. Zwiększenie dostępności udzielania świadczeń specjalistycznych, w tym programów terapeutycznych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba działań z zakresu opieki zdrowotnej, w tym programów terapeutycznych, podstawowych bądź wychodzących poza podstawowy program terapii. 2. liczba uczestników. 	Urząd Miasta Mława (zlecenie zadania)
<ol style="list-style-type: none"> 3. Realizacja programów edukacyjno-zdrowotnych i innych aktywnych form, ukierunkowanych na poprawę jakości życia, w szczególności służących dążeniu do trwałej abstynencji 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba działań, 2. Liczba odbiorców. 	Urząd Miasta Mława Zlecenia zadania

osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym kształtowaniu ich własnego rozwoju i odzyskiwaniu pozytywnych relacji z otoczeniem.		w formie dotacji – zgodnie z ustawą o zdrowiu publicznym (organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego i działających w obszarze upowszechniania zachowań pro abstynenckich)
Obszar IV. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego		
Cel szczegółowy:	Mierniki osiągnięcia celu:	Realizator
Prowadzenie kontroli/ monitoringu punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży	1. Liczba kontroli/monitoringu	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w artykule 131 i 15 Ustawy.	1. Liczba interwencji	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	1. Liczba spraw	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Inne działania podejmowane w zakresie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	1. Liczba działań	Urząd Miasta Mława; Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; (współpraca z: biegli sądowi, Straż Miejska, KPP i inne instytucje)

W każdym obszarze znajduje się minimum jeden cel operacyjny wynikający z zapisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2019 poz. 2277 z późn. zm.).

VI. HARMONOGRAM PROGRAMU WRAZ Z JEGO FINANSOWANIEM

Cele szczegółowe w zadaniach			
L.P.	Obszar I. Edukacja zdrowotna i promocja zdrowia	koszty (zł) A - profilaktyka alkoholowa, N - przeciwdziałanie narkomani	Realizator
1.	Podnoszenie wiedzy mieszkańców Mławy na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz dostępnej oferty pomocowej poprzez realizację kampanii medialnej „Spójrz trzeźwo Mława jest piękna” we współpracy z lokalnymi mediami (audycje w lokalnej TV, radio, artykuły prasowe itp.).		Urząd Miasta Mława
2.	Promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez rodziny, dzieci i młodzież poprzez finansowanie zajęć, imprez i projektów realizowanych przez m.in. kluby i stowarzyszenia sportowe, placówki (organizacja miejskich imprez i programów sportowo - profilaktyczno- rekreacyjnych dla mieszkańców Mławy), stowarzyszenia zajmujące się profilaktyką i wsparciem psychologicznym, jako czynnik chroniący przed problemem uzależnień.	290 653,00 (A, N)	1. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mławie 2. Miejski Dom Kultury w Mławie 3. Urząd Miasta Mława 4. Mławskie Kluby/ Organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe/ Stowarzyszenia

Obszar II. Profilaktyka uzależnień			
Obszar II.1 Profilaktyka uniwersalna			
1.	Upowszechnianie informacji dotyczących zagrożeń wynikających z używania: alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży.	113 359,00 (A, N)	1. Urząd Miasta Mława 2. Mławskie Organizacje Pozarządowe/ Stowarzyszenia Pożytku Publicznego
2.	Umożliwienie dostępności do bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych dla mieszkańców Miasta Mława.		Urząd Miasta Mława
Obszar II.2 Profilaktyka selektywna			
1.	Wsparcie dzieci i młodzieży z mławskich szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Mława oraz innych placówek opiekuńczych, które przejawiają zachowania ryzykowne, jako czynnik chroniący przed wystąpieniem problemu uzależnień wśród dzieci i młodzieży.	110 745,00 (A)	1. Urząd Miasta Mława, w partnerstwie z mławskimi szkołami podstawowymi, dla których organem prowadzącym jest Miasto Mława
Obszar II.3 Profilaktyka wskazująca			
1.	Działania edukacyjne zmierzające do ograniczenia liczby osób, które borykając się z problemem uzależnienia, bądź osób, które doznając przemocy w rodzinie, gdzie najbliżsi borykają się z problemem uzależnienia, nie wiedzą gdzie szukać pomocy.	500,00 (N)	Urząd Miasta Mława Zespół Interdyscyplinarny
2.	Działania edukacyjne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem alkoholu i innych substancji odurzających.		Urząd Miasta Mława Komenda Powiatowa Policji w Mławie

Obszar III Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa			
1.	Podnoszenie jakości specjalistycznych świadczeń w zakresie leczenia uzależnień, w tym programów terapeutycznych.	20 600,00 (A, N)	Urząd Miasta Mława
2.	Zwiększenie dostępności udzielania świadczeń specjalistycznych, w tym programów terapeutycznych		Urząd Miasta Mława
3.	Realizacja programów edukacyjno-zdrowotnych i innych aktywnych form, ukierunkowanych na poprawę jakości życia, w szczególności służących dążeniu do trwałej abstynencji osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym kształtowaniu ich własnego rozwoju i odzyskiwaniu pozytywnych relacji z otoczeniem.		Urząd Miasta Mława/ Mławskie Organizacje Pozarządowe Prowadzące Działalność Pożytku Publicznego
Obszar IV Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego i innych zadań należących do MKRPA			
	Wsparcie merytoryczne i finansowe - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (wynagrodzenie członków, przewodniczącego i osoby odpowiedzialnej za obsługę Komisji, szkolenia, opinie biegłych oraz opłaty sądowe).	164 143,00 (A)	Urząd Miasta Mława
	Ogółem	700 000,00	

VII. REALIZACJA I MONITORING PROGRAMU

Zadania Programu realizowane będą przez: Urząd Miasta Mława (koordynator programu), Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mławie, Miejski Dom Kultury w Mławie oraz mławskie kluby i organizacje pozarządowe.

Zadania Programu będą realizowane poprzez:

- a. Zlecenie zadań innym wydziałom i miejskim jednostkom organizacyjnym – w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych;
- b. Zakupy i zlecenia zewnętrzne (konkursy ofert, zamówienia publiczne, bez stosowania ustawy prawo zamówień publicznych);
- c. Realizatorzy Programu składają do koordynatora programu sprawozdanie z realizacji zadań;
- d. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych corocznie składa Burmistrzowi Miasta Mława sprawozdanie z prac Komisji.

VIII. MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

VIII.1. Zadania komisji

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mławie działa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn.zm.), w składzie zatwierdzonym zarządzeniem Nr 88/2018 Burmistrza Miasta Mława z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie powołania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mławie.

Do zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

- a) inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
- b) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w Zakładzie Lecznictwa Odwykowego;
- c) opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych – zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z Uchwałą Rady Miasta;
- d) kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych;
- e) występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mławie pełni dyżury raz na dwa tygodnie w każdy poniedziałek o 16.15 i odbywa posiedzenia w pełnym składzie Komisji według potrzeb. Podczas tych posiedzeń członkowie Komisji omawiają sprawy merytoryczne, wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2019 poz. 2277 z późn. zm.) oraz sprawy bieżące i pilne.

VIII.2. Zasady wynagradzania członków MKRPA

Za wykonywanie czynności wynikających z Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi członkowi MKRPA przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 800,00 zł. brutto Przewodniczący MKRPA otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 950,00 zł. brutto.

Podstawą wypłaty wynagrodzenia członkom MKRPA jest przedłożony przez Przewodniczącego MKRPA Burmistrzowi Miasta Mława wykaz osób uprawnionych, z potwierdzeniem wykonania pracy przez poszczególnych członków MKRPA w danym miesiącu.

VIII.3. Zasady finansowania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

a) Środki finansowe na realizację zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Mława na rok 2021 pochodzą z dochodów gminy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;

b) Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy dotyczących działań profilaktyki określone w niniejszym programie, ujmują się w planie budżetu Miasta Mława na rok 2021 r. w:
Dział 851 – Ochrona Zdrowia,
Rozdział 85153 – Przeciwdziałanie Narkomanii,
Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie Alkoholizmowi;

c) Dysponentem środków jest Burmistrz Miasta Mława;

d) Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą na bieżąco przez cały rok. Realizatorami programu będą: Burmistrz Miasta Mława, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.